

TL03

Kiến trúc Union nhiều tầng

Thành viên, quản trị, sở hữu, tài chính và vai trò của 9S Union

- TL00** Tóm tắt chiến lược
- TL01** Tuyên ngôn và Bảy nguyên tắc nền tảng
- TL02** Báo cáo phân tích tổng thể
- TL03** Kiến trúc Union nhiều tầng
- TL04** Kịch bản 2026–2056 và đánh giá tính tất yếu
- TL05** Lộ trình triển khai, đối tác và quản trị rủi ro

Mục lục

Tóm tắt

1. Nguyên lý thiết kế: bổ trợ, đa tâm và bài học từ bảy tiền lệ
2. Sáu tầng và vai trò: quyền, nghĩa vụ và giao diện
3. Tư cách thành viên cá nhân
4. Quản trị: hai tầng quyết định, đa số kép và giải quyết tranh chấp
5. Sở hữu và phân phối giá trị
6. Tài chính: đa dạng nguồn, trần phụ thuộc và trần chi phí
7. Pháp lý: cấu trúc lai giữa chủ thể sứ mệnh trung lập và các hội quốc gia
8. Vai trò và lộ trình chuyển giao của 9S Union
9. Câu hỏi mở cần nghiên cứu và thử nghiệm

Phụ lục. Chữ viết tắt

Trích dẫn đề xuất: 9S Union (2026). *TL03 – Kiến trúc Union nhiều tầng: Thành viên, quản trị, sở hữu, tài chính và vai trò của 9S Union*. Bộ tài liệu phân tích Liên hiệp Nhân loại, phiên bản 2.0, tháng 10/2026.

Tài liệu được biên soạn từ các nguồn công khai, dữ liệu cập nhật tới tháng 10/2026. Các số liệu gắn nhãn [TC] (nguồn thứ cấp), [CXM] (chưa kiểm chứng lại), [MT] (nguồn mâu thuẫn) cần được đối chiếu với nguồn gốc trước khi trích dẫn chính thức. Các xác suất là ước tính chủ quan của nhóm phân tích. Đây không phải tư vấn pháp lý, tài chính hay đầu tư. Việc nêu tên cá nhân, tổ chức hay quốc gia không hàm ý sự ủng hộ hoặc quan hệ với Union hay 9S Union.

Tóm tắt

Tài liệu này là bản thiết kế kiến trúc của Union (*Liên hiệp Nhân loại*), liên hiệp của từng con người trên Trái Đất. Kết luận trung tâm: **một liên hiệp hàng tỷ thành viên cá nhân chỉ khả thi dưới dạng mạng lưới nhiều tầng, lồng nhau và đa tâm, với tầng toàn cầu nhỏ, các hội thành viên mạnh ở cấp quốc gia và cộng đồng, và các thiết chế sẵn có đóng vai trò hạ tầng đồng hành**. Một tổ chức đơn khối điều hành tập trung là không khả thi. Mọi tiền lệ đạt quy mô hàng chục triệu đến một tỷ người đều đi theo cấu trúc này. Phong trào Chữ thập đỏ – Trăng lưỡi liềm đỏ có 191 Hội quốc gia và khoảng 18,3 triệu tình nguyện viên ([IFRC 2025](#)). Phong trào hợp tác xã có khoảng 3 triệu hợp tác xã và chừng 1 tỷ thành viên **[TC]** ([ICA](#)). Phong trào Hướng đạo có 176 tổ chức quốc gia ([scout.org](#)).

Bản thiết kế dựa trên năm lựa chọn then chốt. Về **thành viên**, Union áp dụng tư cách kép: mỗi người vừa là thành viên toàn cầu vừa thuộc một hội địa phương. Việc xác minh "một người, một tư cách" đi theo nhiều mức đảm bảo, liên kết với định danh quốc gia và hạ tầng số công (DPI) mà không bắt buộc sinh trắc học. Về **quản trị**, Union có hai tầng: hội đồng công dân chọn bằng bốc thăm, thảo luận với sự hỗ trợ của AI, và bỏ phiếu toàn thể theo nguyên tắc một người một phiếu. Hai tầng này được cân bằng bằng cơ chế đa số kép giữa cá nhân và các hội được công nhận. Về **sở hữu**, mỗi thành viên giữ một phần ngang nhau, không chuyển nhượng. Quyền biểu quyết đối với doanh nghiệp được tách sang một quỹ tín thác sứ mệnh. Tài sản bị khóa, và một quỹ vĩnh viễn chi tiêu theo quy tắc giống quỹ đầu mỏ Na Uy (GPF) và Quỹ Thường trực Alaska. Về **tài chính**, Union đặt trần phụ thuộc vào bất kỳ nguồn đơn lẻ nào và không chào bán chứng khoán ra công chúng ở giai đoạn đầu. Về **pháp lý**, cấu trúc là lai: một chủ thể sứ mệnh trung lập (ví dụ hiệp hội theo luật Thụy Sĩ), các hội hoặc hợp tác xã quốc gia tuân thủ luật sở tại, và lõi Việt Nam theo Luật Hợp tác xã 2023.

Vai trò của 9S Union được giới hạn rõ: **chất xúc tác có thời hạn**. Lộ trình chuyển giao được ghi vào điều lệ, có hiệu lực tự động và không để lại quyền phủ quyết nào sau mốc chuyển giao. Đây là bài học trực tiếp từ việc Hiến chương Phong trào Wikimedia bị pháp nhân trung tâm bác bỏ năm 2024, dù cộng đồng ủng hộ áp đảo ([Meta-Wiki](#)).

Bản thiết kế này là giả thuyết cần thử nghiệm, không phải mô hình đã hoàn chỉnh. Nhóm phân tích ước tính **chủ quan** rằng khả năng một mạng lưới Union nhiều tầng đạt trên 1 tỷ thành viên hoạt động thực sự vào khoảng năm 2056 là **20–30%** nếu Union giữ định vị nhiều tầng và đồng hành (xem TL04). Chương cuối liệt kê các câu hỏi mở cần trả lời bằng thí điểm trước khi mở rộng.

1. Nguyên lý thiết kế: bổ trợ, đa tâm và bài học từ bảy tiền lệ

1.1 Bổ trợ và quản trị đa tâm là xương sống của kiến trúc

Hai nguyên lý định hình toàn bộ kiến trúc của Union. Nguyên lý thứ nhất là **bổ trợ** (*subsidiarity*): việc nào càng gần con người nhất làm tốt thì càng đó làm, và tầng trên chỉ can thiệp khi tầng dưới không thể đạt mục tiêu. Nguyên lý này được giáo huấn xã hội Công giáo (thông điệp *Quadragesimo Anno*, 1931) và Điều 5(3) Hiệp ước Liên minh châu Âu cùng sử dụng [CXM] (Vatican; EUR-Lex). Đó là ngôn ngữ chung giúp các tôn giáo và nhà nước nhìn Union như một bên hỗ trợ chứ không phải đối thủ. Nguyên lý thứ hai là **quản trị đa tâm** của Elinor Ostrom: nhiều trung tâm ra quyết định lồng vào nhau, mỗi trung tâm có quyền tự tổ chức được công nhận. Trong tám nguyên tắc thiết kế cho quản trị tài sản chung của bà có nguyên tắc về "các doanh nghiệp lồng nhau" (*nested enterprises*) [CXM] (NobelPrize.org – Ostrom; Ostrom 2010).

Khi áp dụng cho Union, hai nguyên lý này cho ra một hệ quả thiết kế cụ thể. Tầng toàn cầu chỉ giữ ba chức năng không thể phân cấp: **chuẩn mực chung** (bảy nguyên tắc, tiêu chuẩn công nhận, khóa tài sản), **hạ tầng dùng chung** (sổ thành viên, xác minh tư cách, nền tảng bỏ phiếu) và **quỹ chung** (quỹ vĩnh viễn, phân bổ giữa các vùng). Mọi hoạt động sản xuất, dịch vụ và chăm sóc diễn ra ở các hội, hợp tác xã và cộng đồng. Thiết kế này khớp với phân loại quản trị đa tầng của Hooghe và Marks [CXM] (APSR 2003). Các hội lãnh thổ lồng nhau thuộc loại I, còn các mạng lưới chuyên ngành xuyên biên giới (ví dụ một hợp tác xã dữ liệu y tế) thuộc loại II.

1.2 Bảy tiền lệ cho thấy quy mô lớn đi cùng cấu trúc liên bang

Bảng dưới đây so sánh bảy tiền lệ gần nhất với mô hình Union. Tiêu chí so sánh là cách mỗi tổ chức kết nối cá nhân với tầng toàn cầu và quan hệ của nó với nhà nước.

Tiền lệ	Quy mô gần nhất	Cấu trúc tầng	Cá nhân có quyền quyết định?	Quan hệ với nhà nước	Bài học cho Union
Chữ thập đỏ – Trăng lưỡi liềm đỏ (từ 1863)	191 Hội quốc gia; 18,3 triệu tình nguyện viên năm 2025, các nguồn khác ghi 16–17 triệu [MT] (IFRC)	ICRC, IFRC và Hội quốc gia; mỗi nước một Hội [CXM]	Gián tiếp, qua Hội quốc gia	Vai trò "trợ giúp chính quyền" được ghi trong luật quốc gia; các nước tham gia Công ước Geneva cùng ngồi tại Hội nghị Quốc tế [CXM] (ICRC)	Bộ nguyên tắc ngắn, công nhận một hội cho mỗi nước, đối tác hỗ trợ nhưng tự chủ
Phong trào Olympic (từ 1894)	206 Ủy ban Olympic quốc gia [CXM] (Olympics.com)	IOC, các liên đoàn quốc tế, các NOC	Không; thành viên IOC do chính IOC chọn	Tổ chức phi chính phủ theo luật Thụy Sĩ, không dựa trên hiệp ước; tranh chấp đưa về CAS (iPleaders)	Được nhà nước chấp nhận mà không cần hiệp ước; nhưng thiếu dân chủ, Union không nên sao chép điểm này
ICA – Liên minh HTX Quốc tế (từ 1895)	Hơn 306 tổ chức thành viên từ 105 nước; khoảng 1 tỷ thành viên HTX, có tính trùng [TC] (ICA)	Cá nhân, HTX cơ sở, liên đoàn quốc gia, ICA	Có ở cơ sở (một người một phiếu); rất mỏng ở cấp toàn cầu	Tự chủ và độc lập; được LHQ chọn làm chủ đề Năm Quốc tế HTX 2025 (UN DESA)	Chuỗi lồng nhau đạt tới 1 tỷ người, nhưng cần làm dày liên kết từ cá nhân lên tầng toàn cầu

Tiền lệ	Quy mô gần nhất	Cấu trúc tầng	Cá nhân có quyền quyết định?	Quan hệ với nhà nước	Bài học cho Union
Hướng đạo – WOSM (từ 1907)	Ước tính 57–60 triệu người, trong khi điều tra chính thức năm 2024 ghi 48,2 triệu [MT] (scout.org ; WOSM census)	Mỗi nước một tổ chức Hướng đạo quốc gia; Hội nghị Thế giới họp ba năm một lần [CXM]	Gián tiếp	Phi chính trị, gắn với giáo dục	Công nhận tầng quốc gia; cần phân biệt số ước tính với số điều tra
Rotary International (từ 1905)	1.163.774 hội viên trong 36.556 câu lạc bộ (3/2026) [TC] (a2rotary.org)	Cá nhân, câu lạc bộ, khu vực, Rotary International; Hội đồng Lập pháp	Có, qua câu lạc bộ và đại biểu	Trung lập	Hội phí đồng mức 85,50 USD/năm (Rotary) không phù hợp cho thành viên toàn cầu; số hội viên giảm khoảng 1%/năm [TC]
Wikimedia (từ 2003)	40 chapter quốc gia, cùng các tổ chức chuyên đề và nhóm người dùng (Meta-Wiki)	Cộng đồng biên tập, tổ chức liên kết, Quỹ Wikimedia	Có quyền bầu một số ghế, nhưng quyền cuối cùng nằm ở Hội đồng của Quỹ	Không liên quan nhà nước	Năm 2024 Hội đồng của Quỹ bác Hiến chương dù 73,3% cá nhân và 83,8% tổ chức liên kết ủng hộ; không để pháp nhân trung tâm giữ quyền phủ quyết
Quản trị Internet đa bên (IGF)	Trở thành diễn đàn thường trực của LHQ theo Nghị quyết A/RES/80/173 ngày 17/12/2025 (IGF)	Đa bên: nhà nước, doanh nghiệp, xã hội dân sự, kỹ thuật	Mở cho mọi người tham gia nhưng không có quyền biểu quyết ràng buộc	Được hệ thống liên chính phủ thể chế hóa	Nhà nước có thể chấp nhận mô hình đa bên mà không kiểm soát trực tiếp; mô hình này cũng bị phê bình là mất cân bằng quyền lực (Gleckman)

1.3 Năm quy tắc thiết kế rút ra từ các tiền lệ

So sánh trên cho thấy một mẫu số chung khá ổn định, từ đó rút ra năm quy tắc thiết kế cho Union. **Thứ nhất**, tầng toàn cầu nên nhỏ và tập trung vào chuẩn hóa. Các mạng lưới bền nhất (Chữ thập đỏ, ICA, Hướng đạo) đều có ban thư ký toàn cầu gọn, còn năng lực vận hành nằm ở tầng quốc gia. **Thứ hai**, mỗi quốc gia hoặc cộng đồng có một hội được công nhận theo tiêu chuẩn công khai. Quy tắc này vừa tạo đầu mối rõ ràng cho nhà nước sở tại, vừa ngăn các nhóm cạnh tranh danh nghĩa. **Thứ ba**, cá nhân phải có quyền thực chất. Olympic và IGF chứng minh có thể đạt chấp nhận toàn cầu mà không trao quyền cho cá nhân, nhưng Union đặt cá nhân làm nền tảng nên phải làm khác. **Thứ tư**, mỗi hội cần một nhiệm vụ hữu hình mà nhà nước và cộng đồng cần, vì tính chính danh đến từ việc phục vụ chứ không đến từ tuyên bố. **Thứ năm**, người khởi xướng phải chuyển giao có thời hạn và có ràng buộc. Henry Dunant rời ICRC năm 1867 mà phong trào vẫn bền **[CXM]** ([ICRC](#)). Ngược lại, Wikimedia năm 2024 cho thấy điều gì xảy ra khi pháp nhân trung tâm vẫn giữ quyền cuối cùng.

2. Sáu tầng và vai trò: quyền, nghĩa vụ và giao diện

2.1 Bảng quyền, nghĩa vụ và giao diện của từng tầng

Khung thống nhất xác định sáu tầng. Bảng dưới đây mở rộng vai trò của mỗi tầng thành ba nội dung: quyền trong Union, nghĩa vụ hoặc đóng góp, và giao diện kết nối với các tầng khác. Nguyên tắc xuyên suốt là **chỉ cá nhân (T1) có phiếu biểu quyết trong quản trị nội bộ của Union**. Các tầng T2–T5 tham gia với tư cách hạ tầng, đối tác và cố vấn. Riêng các hội thành viên được công nhận (một dạng tổ chức thuộc T2) có tiếng nói trong cơ chế đa số kép, vì các hội này do chính thành viên cá nhân bầu ra (xem chương 4).

Tầng	Quyền trong Union	Nghĩa vụ và đóng góp	Giao diện
T1. Cá nhân (8+ tỷ người)	Một tư cách thành viên, một phiếu; một phần sở hữu ngang nhau; hưởng thành quả theo quy tắc chung; được bốc thăm vào hội đồng công dân; ứng cử; tiếp cận thông tin; kiểm soát dữ liệu cá nhân; rời Union bất cứ lúc nào	Tôn trọng bảy nguyên tắc; không gian lận tư cách (không đăng ký nhiều lần); đóng góp tự nguyện bằng thời gian, kỹ năng hoặc tài chính, không bắt buộc	Ứng dụng di động, USSD/SMS, đại lý tại chỗ; hội địa phương; người giám hộ đối với trẻ em
T2. Gia đình, cộng đồng, HTX, doanh nghiệp	Được công nhận là hội thành viên (nếu đáp ứng tiêu chuẩn) hoặc đơn vị liên kết; ký hợp đồng sản xuất và dịch vụ; tiếp cận vốn và hạ tầng chung; đồng sở hữu các doanh nghiệp liên hiệp	Hội thành viên: dân chủ nội bộ, khóa tài sản, báo cáo minh bạch; đơn vị liên kết: tiêu chuẩn lao động và môi trường; chăm sóc và đại diện cho người chưa tự tham gia được	Thỏa thuận công nhận hoặc liên kết; nhãn chứng nhận "đơn vị Union"; quỹ liên đới giữa các HTX
T3. Văn hóa, tôn giáo, dân tộc	Ghế tư vấn tại Diễn đàn Đối tác; quyền được phục vụ bằng ngôn ngữ của mình; quyền đề xuất chương trình phù hợp truyền thống	Không dùng Union để truyền giáo, phân biệt đối xử hoặc huy động chính trị; tôn trọng bình đẳng cá nhân	Thỏa thuận đồng hành; mạng lưới dịch thuật và bản địa hóa (có AI hỗ trợ)
T4. Quốc gia, chính quyền	Đặt khung pháp lý; yêu cầu tuân thủ, thanh tra, báo cáo; quan sát viên tại Diễn đàn Đối tác; đề xuất hợp tác chương trình	(Trách nhiệm của Union đối với T4) tuân thủ pháp luật, báo cáo, không can thiệp chính trị; T4 không có phiếu trong quản trị nội bộ để giữ nguyên tắc trung lập	Liên kết định danh quốc gia và DPI; hạ tầng thanh toán (UPI, Pix, mobile money); văn bản ghi nhớ; địa vị pháp lý của hội quốc gia
T5. Tổ chức quốc tế và khu vực	Quan sát viên; đồng thiết kế chuẩn mực; đồng tài trợ chương trình	(Trách nhiệm của Union đối với T5) tuân thủ chuẩn mực quốc tế về nhân quyền, dữ liệu và chống rửa tiền	Quy chế tham vấn (mục tiêu dài hạn, ví dụ với ECOSOC); thỏa thuận đối tác; chia sẻ dữ liệu thống kê
T6. 9S Union (chất xúc tác)	Quyền tạm thời theo lộ trình chuyển giao: số ghế giảm dần, không có phủ quyết sau mốc chuyển giao	Tài trợ nghiên cứu và khởi động; minh bạch; chuyển giao thương hiệu, tài sản số và dữ liệu; chịu kiểm toán độc lập	Thỏa thuận chuyển giao có bên thứ ba giám sát; sau chuyển giao trở thành một đối tác T2 bình thường

2.2 Giao diện giữa các tầng là nơi rủi ro tập trung

Mô hình nhiều tầng thường hỏng ở chỗ nối giữa các tầng chứ không ở bên trong từng tầng. Có ba điểm nối cần thiết kế đặc biệt cẩn thận.

Điểm nối thứ nhất là **cá nhân với hội**. Ở ICA, khoảng cách từ một người gửi tiền ở quỹ tín dụng đến đại hội đồng ICA dài đến mức tầng toàn cầu gần như không có quan hệ trực tiếp với cá nhân. Union khắc phục điều này bằng tư cách thành viên kép và bỏ phiếu toàn thể trực tiếp (chương 3 và 4).

Điểm nổi thứ hai là **hội với nhà nước**. Hình mẫu là vai trò "trợ giúp chính quyền" của Hội Chữ thập đỏ. Hội nghị Quốc tế lần thứ 30 (2007) định nghĩa vai trò này là "quan hệ đối tác đặc thù, có trách nhiệm và lợi ích hai chiều", và Hội quốc gia vẫn phải giữ đủ tự chủ ([IFRC Disaster Law 2024](#)). Phong trào hiện còn đang soạn một "luật mẫu" cho cơ sở pháp lý trong nước của các Hội ([CoD26 Draft Zero](#)). Union nên chuẩn bị sẵn một khung tương tự để các nước tham khảo.

Điểm nổi thứ ba là **Union với hạ tầng số công**. Union không nên tự dựng hệ thống định danh hay thanh toán riêng. Cách hợp lý hơn là kết nối với những hệ thống nhà nước đã xây. Aadhaar đã cấp khoảng 1,447 tỷ số định danh ([UIDAI](#)). UPI xử lý 24,51 tỷ giao dịch trong tháng 8/2026 [**TC**] ([Startuptalky](#)). Pix được 93% người trưởng thành Brazil sử dụng [**TC**] ([LetsMoney](#)). Kết nối như vậy biến nhà nước thành hạ tầng của Union đúng như nguyên tắc 4, đồng thời tôn trọng chủ quyền dữ liệu.

3. Tư cách thành viên cá nhân

3.1 Thành viên kép: vừa toàn cầu vừa thuộc hội địa phương

Mỗi thành viên giữ **hai tư cách cùng lúc**. Tư cách thứ nhất là thành viên của Union toàn cầu: người đó có một phần sở hữu ngang nhau, một phiếu trong các cuộc bỏ phiếu toàn thể và có tên trong danh sách bốc thăm hội đồng công dân. Tư cách thứ hai là thành viên của một **hội địa phương** được công nhận: một hội quốc gia, một hội cộng đồng, hoặc một HTX hay tổ chức T2 có tư cách hội. Ở hội địa phương, người đó tham gia hoạt động, dùng dịch vụ và bầu đại diện. Mô hình hội viên kép này đã tồn tại từ lâu: Hiệp hội Esperanto Toàn cầu (UEA) cho phép cá nhân vừa là hội viên trực tiếp của tổ chức toàn cầu vừa thuộc hội quốc gia [TC] (Wikipedia – UEA).

Tư cách thành viên kép giải quyết được cả hai điểm yếu của các tiền lệ. Mô hình chỉ có tầng toàn cầu như World ID có thể mở rộng nhanh trên mạng, nhưng không có gốc rễ cộng đồng và dễ va chạm với nhà nước sở tại. Mô hình chỉ có hội địa phương như ICA có gốc rễ, nhưng cá nhân không có tiếng nói ở tầng toàn cầu. Với tư cách kép, khi một nước chưa có hội được công nhận, thành viên vẫn tham gia trực tiếp vào tầng toàn cầu. Khi có hội, phần lớn hoạt động chuyển xuống hội theo nguyên lý hỗ trợ.

3.2 Xác minh "một người, một tư cách" không dùng sinh trắc học

Nguyên tắc bình đẳng cá nhân chỉ có ý nghĩa khi mỗi người thật sự chỉ có một tư cách. Nếu không, một nhóm có thể tạo hàng triệu tài khoản giả để chi phối kết quả bỏ phiếu, gọi là tấn công Sybil. Bài toán khó ở chỗ khoảng **800 triệu người** trên thế giới không có giấy tờ tùy thân chính thức, và ít nhất **2,8 tỷ người** không có danh tính số được chính phủ công nhận để giao dịch trực tuyến (ID4D – World Bank).

Giải pháp sinh trắc học tư nhân đã gặp giới hạn rõ ràng. Tools for Humanity chỉ có khoảng 12–18 triệu người được xác minh sau khoảng ba năm [MT] bằng thiết bị quét mống mắt Orb, và chính CEO của công ty thừa nhận tốc độ này chậm hơn kế hoạch (Time). Dự án cũng gặp phản ứng pháp lý ở nhiều nước. Ngày 5/5/2025, Tòa án Tối cao Kenya ra lệnh xóa dữ liệu sinh trắc học đã thu thập (Business Daily Africa). Ủy ban Quyền riêng tư Philippines ra lệnh ngừng hoạt động vào tháng 10/2025 (Rest of World). Các phân tích độc lập về proof-of-personhood cũng chỉ ra rủi ro của sinh trắc học về quyền riêng tư, khả năng tiếp cận, tập trung hóa và nguy cơ bị ép buộc [CXM] (Buterin, 2023).

Vì vậy Union đề xuất **xác minh theo mức đảm bảo**, trong đó Union **không tự thu thập dữ liệu sinh trắc học**. Mức cần thiết tăng theo tầm quan trọng của quyền được thực hiện:

Mức	Cách xác minh	Quyền mở ra	Ghi chú
Mức 1: Đăng ký	Số điện thoại hoặc liên hệ qua đại lý; tự khai thông tin	Nhận thông tin, tham gia thảo luận mở, dùng dịch vụ cơ bản	Không đủ để bỏ phiếu hay nhận phân phối
Mức 2: Bảo lãnh cộng đồng	Hội địa phương xác nhận, hoặc một số thành viên đã xác minh cùng bảo lãnh (web-of-trust)	Bỏ phiếu toàn thể, được bốc thăm, tham gia quadratic funding	Phù hợp cho người không có giấy tờ; hội và người bảo lãnh chịu trách nhiệm nếu gian lận
Mức 3: Liên kết định danh quốc gia	Hệ thống ID quốc gia hoặc DPI chỉ trả lời "có/không" về tính duy nhất, qua bằng chứng không tiết lộ (zero-knowledge); Union không lưu số định danh	Nhận phân phối kinh tế; ứng cử vào hội đồng điều hành	Nếu ID quốc gia có dùng sinh trắc học thì việc đó do nhà nước quản lý theo luật nước mình, Union chỉ nhận kết quả

Hướng liên kết với giấy tờ do chính phủ cấp đã được thị trường thử nghiệm. Chính World ID cũng cung cấp một dạng chứng nhận từ giấy tờ chính phủ ở mức đảm bảo thấp hơn, không cần Orb **[TC]** (Forrester). Union có thể khớp kế hoạch của mình với chiến dịch 50-in-5, có mục tiêu đến hết 2028 có 50 nước triển khai ít nhất một thành phần DPI an toàn, bao trùm và liên thông (UNDP), và với các nền tảng mã nguồn mở như MOSIP. Bài toán chống trùng lặp **xuyên biên giới**, tức một người có ID ở hai nước, vẫn là câu hỏi mở (chương 9).

3.3 Bao trùm người offline, người không giấy tờ và trẻ em

Một liên hiệp "của từng con người" không được để những người dễ bị bỏ lại nhất trở thành thành viên hạng hai. Hiện có **2,2 tỷ người chưa dùng internet**, 96% trong số họ sống ở các nước thu nhập thấp và trung bình (ITU 2025). Có **1,3 tỷ người trưởng thành chưa có tài khoản tài chính**, nhưng gần 900 triệu người trong số đó có điện thoại (World Bank Findex 2025). Điện thoại cơ bản dùng USSD/SMS vì vậy là kênh chủ lực để tiếp cận nhóm này. Kênh thứ hai là **đại lý tại chỗ**: hội địa phương, HTX, trạm y tế, trường học, cơ sở tôn giáo đồng hành. Đại lý giúp đăng ký, bảo lãnh ở mức 2 và tổ chức bỏ phiếu bằng giấy tại các buổi họp cộng đồng, sau đó kết quả được kiểm đếm công khai và nhập vào hệ thống.

Với **trẻ em**, bản thiết kế đề xuất: mọi người là thành viên từ khi được đăng ký, kể cả trẻ sơ sinh. Phần sở hữu và quyền hưởng thành quả của trẻ ngang với người lớn, vì nguyên tắc 7 đòi hỏi tính đến thế hệ tương lai. Quỹ Thờng trực Alaska cũng trả cổ tức cho mọi cư dân, kể cả trẻ em **[TC]** (NYU DRI). Quyền lợi kinh tế của trẻ do **người giám hộ quản lý dưới sự giám sát của hội T2**, với ràng buộc phải dùng cho chính đứa trẻ. Trẻ có quyền biểu quyết từ một độ tuổi do thành viên quyết định (ví dụ 16 tuổi). Người giám hộ **không** được bỏ thêm phiếu thay cho trẻ, để tránh việc gia đình đông con có nhiều phiếu hơn. Đây là điểm cần thảo luận thêm (chương 9).

3.4 Đo "thành viên hoạt động" thay vì đếm số đăng ký

Số đăng ký không phải là thước đo của một liên hiệp. Toàn cầu có 2,3 tỷ tài khoản mobile money đã đăng ký nhưng chỉ **593 triệu tài khoản hoạt động hằng tháng**, tức khoảng 26% (GSMA 2026). Con số "1 tỷ thành viên HTX" có tính trùng và chủ yếu là người dùng dịch vụ tín dụng, bảo hiểm hoặc tiêu dùng, ít người tham gia quản trị. Ngay trong Hướng đạo, số ước tính 57–60 triệu cao hơn đáng kể so với số điều tra 48,2 triệu (WOSM census).

Union vì vậy định nghĩa và công bố công khai chỉ số **thành viên hoạt động**: người đã xác minh từ mức 2 trở lên và có ít nhất một hành vi tham gia trong 12 tháng gần nhất. Hành vi tham gia có thể là bỏ phiếu, dự họp hội, dùng một dịch vụ của Union, đóng góp công sức hoặc tài chính, hay phục vụ trong hội đồng bốc thăm. Báo cáo thường niên luôn trình bày song song ba con số: đã đăng ký, đã xác minh và hoạt động, phân tách theo vùng, giới và nhóm thu nhập. Wikimedia từ năm 2004 cũng giới hạn quyền bầu cho người dùng tích cực có thâm niên tối thiểu (Meta-Wiki). Mốc "trên 1 tỷ thành viên hoạt động" trong kịch bản B của khung thống nhất được đo bằng chỉ số này (xem TL04).

4. Quản trị: hai tầng quyết định, đa số kép và giải quyết tranh chấp

4.1 Hai tầng quyết định: hội đồng bốc thăm thảo luận, toàn thể thành viên quyết định

Không ai có thể tổ chức một cuộc thảo luận thật sự giữa tám tỷ người. Bỏ phiếu đơn thuần ở quy mô đó lại dễ dẫn tới tỷ lệ tham gia thấp và bị nhóm có tổ chức chi phối. Kinh nghiệm của các DAO là ví dụ: tổng ngân quỹ khoảng 24–25 tỷ USD nhưng quyền lực tập trung vào số ít người nắm nhiều token ([Cointelegraph](#)). Bản thiết kế vì vậy tách hai chức năng: **thảo luận** giao cho hội đồng chọn bằng bốc thăm, còn **quyết định** giao cho toàn thể thành viên.

Tầng thứ nhất là Hội đồng Công dân Toàn cầu, gồm vài trăm thành viên được bốc thăm có phân tầng theo vùng, giới, tuổi, thu nhập và tình trạng online/offline, nhiệm kỳ ngắn và luân phiên. Tiền lệ trực tiếp là Global Assembly năm 2021: 100 người được bốc thăm đại diện cho dân số thế giới, họp trực tuyến 68 giờ trong 11 tuần và trình tuyên bố tại COP26 ([Carnegie](#)). Hội đồng xây dựng chương trình nghị sự, cân nhắc các phương án và soạn đề xuất trình toàn thể.

AI hỗ trợ thảo luận nhưng không quyết định. AI có ba việc chính: dịch giữa các ngôn ngữ, tổng hợp ý kiến từ hàng triệu thành viên, và soạn dự thảo các tuyên bố đồng thuận để con người sửa và biểu quyết. Bằng chứng ban đầu khá khích lệ. Thí nghiệm "Habermas Machine" của Google DeepMind ([Science](#), 10/2024), với hơn 5.700 người tham gia, cho thấy tuyên bố đồng thuận do AI soạn được đánh giá cao hơn tuyên bố do người hòa giải soạn **[TC]** ([Equality by Lot](#)). Dự án Collective Constitutional AI thu được 1.127 tuyên bố và 38.252 phiếu từ khoảng 1.000 người Mỹ qua nền tảng Polis ([Anthropic](#)). Mô hình vTaiwan kết hợp thảo luận trực tuyến với gặp mặt trực tiếp ([Wikipedia](#)).

Đi kèm là bốn biện pháp an toàn bắt buộc. Thứ nhất, dùng nhiều mô hình AI, ưu tiên mô hình mở, để không phụ thuộc một nhà cung cấp. Thứ hai, công khai toàn bộ nhật ký xử lý, và mọi thành viên có quyền xem ý kiến gốc đằng sau mỗi bản tổng hợp. Thứ ba, có người điều phối là con người. Thứ tư, kiểm toán thiên lệch độc lập định kỳ.

Tầng thứ hai là bỏ phiếu toàn thể, theo nguyên tắc một người một phiếu dành cho thành viên đã xác minh mức 2 trở lên. Bỏ phiếu toàn thể dùng cho các quyết định cấp hiến chương, bầu một phần hội đồng điều hành và phê duyệt các đề xuất lớn của Hội đồng Công dân. Riêng việc phân bổ **quỹ cộng đồng** cho các dự án do thành viên đề xuất có thể dùng *quadratic funding*. Cơ chế này cho số người ủng hộ trọng lượng lớn hơn số tiền đóng góp. Bitcoin đã phân bổ khoảng 50,8 triệu USD qua 15 vòng theo cách này ([Bitcoin](#)). Cả quadratic funding lẫn bỏ phiếu đều phụ thuộc hoàn toàn vào khả năng chống tài khoản giả, nên chương 3 là điều kiện tiên quyết của chương 4.

4.2 Công nhận một hội cho mỗi quốc gia hoặc cộng đồng

Theo mô hình Chữ thập đỏ, Hướng đạo và Olympic, Union công nhận **một hội thành viên cho mỗi quốc gia**. Hội đó có thể là liên đoàn của nhiều tổ chức trong nước. Ở những nơi điều kiện pháp lý chưa cho phép lập hội quốc gia, hoặc với cộng đồng xuyên biên giới như người di cư, Union có thể công nhận **hội cộng đồng**. Trong mọi trường hợp, Union tôn trọng pháp luật nước sở tại và không lập hội trái với luật đó.

Phong trào Chữ thập đỏ có 10 điều kiện công nhận Hội quốc gia, trong đó có việc được chính phủ hợp pháp công nhận và tuân thủ các Nguyên tắc cơ bản **[CXM]** ([Statutes of the Movement](#), Điều 4). Tham khảo các điều kiện này, bản thiết kế đề xuất tám tiêu chuẩn công nhận công khai cho hội của Union: chấp nhận bảy nguyên

tắc; mở cho mọi người trên địa bàn; quản trị nội bộ dân chủ theo nguyên tắc một người một phiếu; có tư cách pháp lý theo luật sở tại; áp dụng khóa tài sản; báo cáo tài chính minh bạch có kiểm toán; không liên kết với đảng phái hay tổ chức tôn giáo nào; và đạt số thành viên hoạt động tối thiểu. Việc công nhận do Hội nghị các Hội quyết định dựa trên thẩm định của ban thư ký. Công nhận có thể bị **đình chỉ** nếu hội vi phạm nguyên tắc hoặc mất tính tự chủ. Hiến chương Olympic có cơ chế tương tự: IOC có thể đình chỉ NOC khi chính phủ can thiệp **[CXM]** (Olympic Charter).

4.3 Cân bằng bình đẳng cá nhân với đại diện của các tầng

Nguyên tắc một người một phiếu tạo ra một căng thẳng có thật. Nếu chỉ đếm phiếu cá nhân, các nước đông dân sẽ áp đảo quyết định, và các cộng đồng nhỏ có thể cảm thấy bị bỏ qua. Ngược lại, nếu mỗi hội một phiếu, một người ở nước nhỏ sẽ có trọng lượng gấp hàng trăm lần một người ở nước lớn, trái với nguyên tắc 2.

Bản thiết kế giải quyết căng thẳng này bằng **đa số kép**. Quyết định quan trọng phải đạt cùng lúc đa số phiếu cá nhân và đa số trong Hội nghị các Hội. Trong Hội nghị các Hội, phiếu được tính theo tỷ lệ lũy thoái dựa trên số thành viên hoạt động: hội lớn có nhiều phiếu hơn hội nhỏ nhưng không tỷ lệ thuận hoàn toàn. Không cơ quan đơn lẻ nào, kể cả 9S Union hay hội đồng của chủ thể sứ mệnh, có quyền phủ quyết. Bài học từ IMF cho thấy hậu quả của ngưỡng phủ quyết: các quyết định lớn cần 85% phiếu, nên một nước giữ khoảng 16,5% phiếu có thể chặn cải cách vô thời hạn **[MT]** (BWC).

Cơ quan	Thành phần	Cách chọn	Thẩm quyền chính	Giới hạn
Đại hội Thành viên	Toàn thể thành viên đã xác minh mức 2 trở lên	Bỏ phiếu một người một phiếu, trực tuyến và ngoại tuyến	Thông qua và sửa hiến chương; bầu một phần Hội đồng Điều hành; trưng cầu ý kiến	Cần ngưỡng tham gia tối thiểu; bảy nguyên tắc chỉ sửa được bằng siêu đa số qua hai kỳ bỏ phiếu cách nhau
Hội đồng Công dân Toàn cầu	Vài trăm người, luân phiên	Bốc thăm có phân tầng	Lập chương trình nghị sự; thảo luận; đề xuất; một số quyết định trong phạm vi được ủy quyền (ví dụ ưu tiên của quỹ cộng đồng)	Không sửa hiến chương; nhật ký thảo luận công khai
Hội nghị các Hội	Đại diện mỗi hội được công nhận	Do thành viên của từng hội bầu; phiếu lũy thoái theo số thành viên hoạt động	Công nhận và đình chỉ hội; vẽ thứ hai của đa số kép; ngân sách liên hội	Không ra quyết định thay cá nhân về sở hữu
Hội đồng Điều hành	Khoảng 15–21 người	Một phần ba do thành viên bầu trực tiếp; một phần ba do Hội nghị các Hội bầu; ít nhất một phần sáu bốc thăm từ Hội đồng Công dân; phần còn lại là chuyên gia độc lập qua ủy ban đề cử; ghế 9S Union giảm dần về 0	Chiến lược, giám sát ban điều hành, tài chính	Nhiệm kỳ giới hạn; có thể bị bãi nhiệm bằng bỏ phiếu toàn thể
Ủy ban Kiểm toán và Đạo đức	Chuyên gia độc lập	Hội đồng Điều hành đề cử, Hội nghị các Hội phê chuẩn	Kiểm toán, xung đột lợi ích, đạo đức đầu tư	Báo cáo trực tiếp cho thành viên
Diễn đàn Đối tác	Đại diện T3, T4, T5	Theo lời mời và thỏa thuận	Tư vấn, phối hợp, đồng tài trợ	Không có phiếu trong quản trị nội bộ

Hội đồng Điều hành có thành phần pha trộn như trên vì lý do chuyên môn. Bài học từ Ngân hàng Co-operative của Anh năm 2013 là ví dụ: Kelly Review kết luận hội đồng quản trị quá đông và thiếu chuyên môn ngân hàng, và cấu trúc quản trị "đã làm thành viên thất vọng nặng nề" ([Co-op Group – Kelly Review](#)). Dân chủ ở cơ sở cần đi cùng năng lực chuyên môn ở cấp điều hành.

4.4 Giải quyết tranh chấp theo bậc, gần con người nhất trước

Tranh chấp được giải quyết theo nguyên lý hỗ trợ, đi từ bậc gần nhất lên. **Bậc 1** là hòa giải tại hội địa phương. **Bậc 2** là Thanh tra viên (*ombudsman*) độc lập ở cấp vùng hoặc toàn cầu, tiếp nhận khiếu nại của cá nhân về quyền thành viên, dữ liệu và phân phối. **Bậc 3** là Ban Giải quyết Tranh chấp, gồm thành viên được bốc thăm và đã qua đào tạo cùng chuyên gia pháp lý, xử lý tranh chấp giữa các hội hoặc giữa hội với tầng toàn cầu. **Bậc 4** là trọng tài tại một khu vực tài phán trung lập cho tranh chấp mang tính hợp đồng. Mô hình Olympic đưa mọi tranh chấp về Tòa Trọng tài Thể thao (CAS) tại Thụy Sĩ. Cách làm đó tạo ra sự nhất quán, nhưng cũng bị phê bình là thiếu trách nhiệm giải trình ([iPleaders](#)). Vì vậy quyết định ở các bậc trên cần được công bố, có lý do và có kênh phúc thẩm. Mọi tranh chấp thuộc phạm vi luật quốc gia, như lao động, thuế hay hình sự, vẫn thuộc thẩm quyền của tòa án nước sở tại. Union không lập ra một hệ thống tư pháp song song.

5. Sở hữu và phân phối giá trị

5.1 Mỗi thành viên giữ một phần sở hữu ngang nhau, không chuyển nhượng

Sở hữu đại chúng trực tiếp hiện nay chỉ đạt quy mô vài trăm nghìn người. Đội bóng Green Bay Packers có khoảng 539 nghìn cổ đông nắm cổ phần không trả cổ tức và không chuyển nhượng tự do ([Broadridge](#)). Mô hình cổ phần có thể mua bán thì để lại bài học đau: BrewDog từng huy động vốn từ khoảng 220 nghìn nhà đầu tư nhỏ qua chương trình "Equity for Punks", và năm 2026 những người này được báo chí đánh giá có nguy cơ mất phần lớn giá trị khi công ty bị bán ([The Drinks Business](#)). Để phục vụ tám tỷ người, quy mô cần lớn hơn bốn bậc độ lớn, và cần một khái niệm sở hữu khác hẳn.

Bản thiết kế đề xuất mỗi thành viên giữ **một phần sở hữu ngang nhau** với bốn đặc tính. Phần sở hữu **không chuyển nhượng và không thể chấp được**, nên không có thị trường hay giá mua bán. Phần sở hữu **gắn với con người**: nó phát sinh khi đăng ký và chấm dứt khi người đó rời Union hoặc qua đời, không thừa kế được. Phần sở hữu **trao quyền ngang nhau** đối với phần giá trị được phân phối theo quy tắc chung. Phần sở hữu **không phải là khoản đầu tư**, vì không có kỳ vọng lợi nhuận từ công sức của người khác. Đặc tính cuối này quan trọng về mặt pháp lý (xem chương 6). Đề xuất "quỹ tài sản xã hội" của Matt Bruenig cũng theo hướng tương tự: mỗi người lớn một cổ phần không chuyển nhượng và nhận cổ tức hằng năm ([The Intercept](#)).

5.2 Tách quyền biểu quyết khỏi quyền lợi kinh tế

Không thể để tám tỷ người bỏ phiếu cho từng quyết định kinh doanh. Nhưng cũng không thể để ban điều hành tự do quyết định mà không có ai giám sát. Mô hình *steward ownership* giải quyết điều này bằng cách tách hai loại quyền. Patagonia năm 2022 chuyển toàn bộ cổ phần có quyền biểu quyết (khoảng 2% tổng cổ phần) cho Patagonia Purpose Trust, và toàn bộ cổ phần không biểu quyết (khoảng 98%) cho Holdfast Collective để tài trợ chống khủng hoảng khí hậu ([Patagonia Works](#)). Tại Bosch, khoảng 93% quyền kiểm soát thuộc một công ty ủy thác do khoảng 10 "người quản gia" điều hành, còn quyền lợi kinh tế chủ yếu thuộc một quỹ từ thiện ([Oxford ORA](#)).

Union áp dụng công cụ này nhưng thay đổi điểm then chốt: người kiểm soát quỹ tín thác là thành viên, không phải gia đình sáng lập. Cụ thể có hai thực thể. **Quỹ tín thác sứ mệnh** (*purpose trust*) nắm cổ phần có quyền biểu quyết, hoặc "cổ phần vàng", trong các doanh nghiệp vận hành, với nghĩa vụ ủy thác duy nhất là bảo vệ bảy nguyên tắc và sứ mệnh. Ủy thác viên của quỹ do thành viên bầu và do Hội đồng Công dân bốc thăm, không ai được bổ nhiệm suốt đời. **Quỹ tín thác tài sản chung** (*commons trust*) nắm quyền lợi kinh tế, tài sản trí tuệ, dữ liệu do thành viên ủy thác và quỹ vĩnh viễn, thay mặt toàn thể thành viên theo phần ngang nhau.

Cấu trúc này giữ lại điều tốt của mô hình Patagonia, tức sứ mệnh được khóa và không thể bị mua lại. Đồng thời nó tránh điểm hạn chế của mô hình đó: gia đình Chouinard vẫn định hướng Purpose Trust, nên Patagonia chưa phải là chuyển giao cho cộng đồng ([Retail TouchPoints](#)).

Các doanh nghiệp vận hành được tổ chức theo **cấu trúc mô-đun**, mỗi ngành một HTX hoặc công ty riêng. Bài học đến từ những tổ chức đa ngành quá rộng phải thu hẹp: Migros bán Hotelplan, Mibelle, Micasa, SportX và OBI để tập trung vào bán lẻ, tài chính và y tế ([blue News](#)). Một bài học khác là Fagor: công ty con ở nước ngoài không phải HTX góp phần khiến doanh nghiệp này phá sản năm 2013 ([CLEO Rutgers](#)). Vì vậy các công ty con ở nước ngoài của Union cũng phải chịu khóa tài sản, và phải có lộ trình để người lao động trở thành thành viên.

5.3 Khóa tài sản để chống thâm tóm và phi tương hỗ hóa

Phi tương hỗ hóa là rủi ro lớn nhất đối với mọi tổ chức sở hữu chung. Trong thập niên 1990, phần lớn các hội nhà đất (*building society*) lớn ở Anh chuyển thành ngân hàng cổ phần. Ban lãnh đạo dùng khoản "thưởng" để mua phiếu của thành viên, và những người sẵn chên lệch mở tài khoản chỉ để bỏ phiếu chuyển đổi. Northern Rock và Bradford & Bingley sụp đổ trong khủng hoảng 2007–2008 ([Bank of England](#)).

Khóa tài sản của Union vì vậy có bốn lớp. Lớp thứ nhất là **dự trữ không chia**: lợi nhuận giữ lại thuộc về tổ chức, không chia cho thành viên khi rời đi. Desjardins nhờ cách tích lũy này đạt tỷ lệ vốn Tier 1A 23,7% ([Desjardins 2025](#)). Lớp thứ hai là **cấm chuyển đổi** thành công ty phân chia lợi nhuận cho cổ đông. Lớp thứ ba là **điều khoản giải thể**: khi giải thể, tài sản chỉ được chuyển cho một tổ chức có cùng sứ mệnh và cùng khóa tài sản. Lớp thứ tư là **điều khoản khóa kép**: chính điều khoản khóa tài sản chỉ sửa được bằng siêu đa số qua hai kỳ bỏ phiếu cách nhau, đồng thời phải được cả Hội nghị các Hội và ủy thác viên của quỹ tín thác sứ mệnh chấp thuận. Mọi hội và doanh nghiệp thành viên phải đưa các điều khoản này vào điều lệ của mình như một điều kiện để được công nhận.

5.4 Quỹ vĩnh viễn chi tiêu theo quy tắc, học từ Na Uy và Alaska

Phần lớn giá trị Union tạo ra được tích lũy vào một **quỹ vĩnh viễn**. Gốc của quỹ là bất khả xâm phạm, và chỉ được chi theo một quy tắc công khai. Có hai mẫu hình đã vận hành nhiều thập kỷ. Quỹ dầu mỏ Na Uy (GPF) đạt giá trị NOK 22.683 tỷ (khoảng 2 nghìn tỷ USD) vào 30/6/2026 ([European Pensions](#)). Quy tắc chi tiêu của GPF giới hạn mức rút hằng năm ở khoảng lợi suất thực kỳ vọng, chừng 3% ([Regjeringen](#)). Quỹ Thường trực Alaska đạt 86,3 tỷ USD cuối năm 2025. Từ khi thành lập, quỹ đã chi 51,4 tỷ USD và giữ lại 63,1 tỷ USD cho thế hệ sau ([APFC](#)). Cổ tức năm 2026 là 1.200 USD/người ([Juneau Empire](#)).

Hai mẫu hình này cũng cho thấy rủi ro khác nhau. Mức cổ tức của Alaska bị tranh chấp ngân sách hằng năm và thấp hơn công thức luật định. GPF giữ được tính chính danh cao nhờ quản lý độc lập khỏi chính trị ngắn hạn và có Hội đồng Đạo đức công khai.

Quy tắc đề xuất cho Union gồm bốn điểm. Thứ nhất, mức chi hằng năm không vượt quá lợi suất thực kỳ vọng dài hạn, có cơ chế làm mượt qua nhiều năm. Thứ hai, phần chi được chia theo tỷ lệ do thành viên quyết định giữa ba mục đích: phân phối bình đẳng cho mọi thành viên (tiền mặt hoặc quyền dùng dịch vụ), dịch vụ thiết yếu ưu tiên nơi khoảng trống lớn nhất, và tái đầu tư. Thứ ba, hướng dẫn đạo đức đầu tư và danh mục đầu tư được công khai. Thứ tư, đơn vị quản lý quỹ độc lập với ban điều hành. Tỷ lệ phân chia giữa tiền mặt bình đẳng và dịch vụ theo nhu cầu là một lựa chọn giá trị, không có câu trả lời kỹ thuật, nên được để cho thành viên quyết định qua Hội đồng Công dân và bỏ phiếu toàn thể.

Kỳ vọng về giá trị phân phối cũng cần thực tế. Ở giai đoạn đầu, quỹ sẽ nhỏ, và giá trị Union mang lại chủ yếu đến từ dịch vụ, việc làm và tiếng nói, không đến từ cổ tức. Nghiên cứu OpenResearch cho thấy ngay cả khoản 1.000 USD/tháng trong ba năm cũng không cải thiện đáng kể sức khỏe thể chất hay tài chính dài hạn của người nhận ([J-PAL](#)).

5.5 Sở hữu vốn AI là chìa khóa của phân phối dài hạn

Nếu AI và robot làm thay ngày càng nhiều lao động, phân phối của cải sẽ trở thành **bài toán sở hữu** thay vì bài toán tiền lương. Tỷ trọng thu nhập lao động toàn cầu đã giảm từ 53,0% năm 2014 xuống 52,4% năm 2024 ([ICSW – ILO WESO 2025](#)). Trong khi đó, khoảng 41 công ty AI chiếm gần một nửa vốn hóa S&P 500 [[TC](#)]

([Seeking Alpha](#)). Vì vốn AI tập trung ở Mỹ, các đề xuất cổ tức AI cấp quốc gia chủ yếu mang lại lợi ích cho công dân Mỹ. Người dân ở các nước nghèo, nơi quỹ AI quốc gia không chạm tới, là khoảng trống mà một liên hiệp của từng con người có thể lấp.

Cấu trúc sở hữu AI gần nhất với "nhân loại sở hữu" hiện nay là OpenAI Foundation, nắm 26% OpenAI Group, trị giá khoảng 130 tỷ USD khi tái cấu trúc ([OpenAI](#)). Tuy nhiên quyền lợi đó đi qua một tổ chức từ thiện, không phải mỗi người trực tiếp sở hữu. Anthropic dùng một quỹ tín thác dài hạn (Long-Term Benefit Trust) có quyền bầu dần đa số hội đồng quản trị. Giới phê bình chỉ ra rằng siêu đa số cổ đông có thể sửa quyền của quỹ này ([Anthropic](#); [EA Forum](#)).

Union có thể tích lũy vốn AI qua năm con đường bổ sung cho nhau. Thứ nhất, quỹ vĩnh viễn đầu tư có kỷ luật vào chỉ số cổ phần và hạ tầng AI. Thứ hai, Union vận động các doanh nghiệp AI ký cam kết tự nguyện chia lợi nhuận đột biến theo ý tưởng "Windfall Clause" ([arXiv 1912.11595](#)); nhóm phân tích chưa tìm thấy doanh nghiệp nào đã ký cam kết loại này với ràng buộc pháp lý. Thứ ba, Union nhận hiến tặng cổ phần, với cam kết khóa tài sản bảo đảm người hiến rằng cổ phần không bị bán vì lợi ích riêng. Thứ tư, Union lập các **HTX dữ liệu và năng lực tính toán** theo mô hình MIDATA ở Thụy Sĩ, nơi thành viên kiểm soát dữ liệu y tế của mình và hạ tầng được dùng chung cho các HTX vùng ([midata.coop](#)). Thứ năm, Union cùng phát triển các mô hình AI mở thuộc sở hữu chung. Union là tăng phân phối toàn cầu cho cá nhân, nên **đồng hành** với các quỹ AI quốc gia chứ không thay thế chúng.

6. Tài chính: đa dạng nguồn, trần phụ thuộc và trần chi phí

6.1 Nguồn thu theo giai đoạn

Bối cảnh 2025–2026 cho thấy phụ thuộc vào đóng góp tự nguyện của số ít nhà tài trợ là điểm yếu chí mạng. Viện trợ phát triển chính thức năm 2025 giảm 23,1% theo giá thực, và riêng Mỹ chiếm khoảng ba phần tư mức giảm (IISD). Gavi huy động được hơn 9 tỷ USD so với mục tiêu 11,9 tỷ (Donor Tracker). Global Fund đạt 11,34 tỷ USD so với mục tiêu 18 tỷ (Aidspan). Kiến trúc tài chính của Union vì vậy chuyển dần từ tài trợ khởi xướng sang doanh thu tự tạo.

Nguồn	Vai trò	Giai đoạn chủ lực	Rủi ro chính	Biện pháp
Tài trợ khởi xướng của 9S Union	Nghiên cứu, thiết kế, thí điểm	Giai đoạn 0–1	Phụ thuộc người khởi xướng	Tỷ trọng giảm theo lộ trình; không đòi lấy quyền kiểm soát
Quỹ từ thiện và tổ chức phi lợi nhuận	Thí điểm, hạ tầng số, đánh giá độc lập	Giai đoạn 1–2	Tài trợ theo chu kỳ, kèm điều kiện	Trần cho mỗi nhà tài trợ; ưu tiên tài trợ không ràng buộc mục đích
Đóng góp tự nguyện của thành viên	Độc lập và gắn kết	Mọi giai đoạn	Thu thấp; nguy cơ loại trừ người nghèo	Mức gợi ý theo sức mua; tư cách thành viên không bao giờ phụ thuộc vào việc đóng góp
Doanh thu từ HTX và doanh nghiệp thuộc Union	Nguồn chủ lực dài hạn	Giai đoạn 2 trở đi	Rủi ro thị trường; đa ngành quá rộng	Cấu trúc mô-đun; quỹ liên đới; dự trữ không chia
Hợp đồng và đồng tài trợ với chính quyền, tổ chức quốc tế	Chương trình công ích có đồng tài trợ	Giai đoạn 2 trở đi	Mất trung lập	Trần tỷ trọng; minh bạch hợp đồng; không nhận tài trợ kèm điều kiện chính trị
Cam kết chia lợi ích AI, hiến tặng cổ phần	Tích lũy vốn AI	Giai đoạn 2–3	Cam kết không ràng buộc	Khóa tài sản; hợp đồng có thể thực thi
Lợi tức quỹ vĩnh viễn	Phân phối và dịch vụ dài hạn	Giai đoạn 3 trở đi	Biến động thị trường	Quy tắc chi tiêu; làm mượt nhiều năm

6.2 Trần phụ thuộc vào một nguồn đơn lẻ

Bản thiết kế đề xuất ba trần phụ thuộc. Đây là đề xuất của nhóm phân tích để thử nghiệm, không phải chuẩn mực đã kiểm chứng. Trần thứ nhất: kể từ cuối giai đoạn 1, **không nguồn đơn lẻ nào**, kể cả 9S Union, vượt quá **15% tổng thu hằng năm**, và mức này giảm xuống 10% khi Union đạt quy mô. Trần thứ hai: **không chính phủ đơn lẻ nào** vượt quá **5%**, và tổng tài trợ từ mọi chính phủ không vượt quá **25%**. Trần thứ ba: tổng tài trợ từ các nguồn của **một quốc gia** (chính phủ, doanh nghiệp và quỹ của nước đó cộng lại) không vượt quá **25%**.

Trần thứ ba nhằm bảo vệ nguyên tắc trung lập trong bối cảnh địa chính trị chia rẽ. Một số tổ chức đã chọn cách triệt để hơn: Greenpeace không nhận tiền từ chính phủ hay doanh nghiệp, chỉ dựa vào đóng góp cá nhân và quỹ [TC] (Greenpeace Malaysia). Union cần sự hợp tác của nhà nước, theo nguyên tắc 4, nên chọn mức trần thay vì cấm hẳn.

Về đóng góp của thành viên, mức hội phí đồng loạt như của Rotary (85,50 USD/năm cho năm 2026–27, Rotary) không phù hợp với một liên hiệp toàn nhân loại. Mức đó vượt thu nhập cả tháng của người sống dưới chuẩn nghèo 3 USD/ngày. Đóng góp của thành viên Union vì vậy là **tự nguyện, có mức gợi ý theo sức mua địa phương**, và không bao giờ là điều kiện để có tư cách thành viên hay quyền biểu quyết.

6.3 Không chào bán chứng khoán ra công chúng ở giai đoạn đầu

Bất kỳ lời mời "sở hữu" nào có kỳ vọng lợi nhuận, gửi tới công chúng ở nhiều nước, đều có thể bị coi là chào bán chứng khoán. Khi đó luật chứng khoán của từng nước được áp dụng. Ở Mỹ, cơ chế huy động cộng đồng Reg CF giới hạn khoảng 5 triệu USD mỗi 12 tháng, và cơ chế Reg A+ Tier 2 giới hạn 75 triệu USD [\[CXM\]](#) ([SEC](#)). Ở EU, Quy định MiCA điều chỉnh tài sản mã hóa từ 30/12/2024 [\[CXM\]](#) ([EUR-Lex](#)). Trường hợp BrewDog cho thấy ngay cả khi tuân thủ pháp luật, cổ phần đại chúng không có thị trường thứ cấp vẫn có thể gây thiệt hại lớn: khoảng 220.000 nhà đầu tư nhỏ của BrewDog được báo chí đánh giá có nguy cơ mất phần lớn giá trị.

Union vì vậy cam kết **không chào bán chứng khoán hay token có lợi tức ra công chúng** ở giai đoạn đầu. Phần sở hữu thành viên được thiết kế không chuyển nhượng, không mua bán được và không gắn với kỳ vọng lợi nhuận. Mọi khoản phân phối là quyền lợi thành viên theo quy tắc chung, không phải lợi tức đầu tư. Tư cách pháp lý của thiết kế này phải được thẩm định ở từng nước trước khi triển khai, vì kết quả thẩm định có thể khác nhau giữa các nước (chương 9). Nếu sau này Union cần vốn bên ngoài, các công cụ nên có "tường lửa" về quyền biểu quyết. Bài học là Fonterra: công ty cho nhà đầu tư ngoài nắm quyền kinh tế qua một quỹ không có quyền bầu, nhưng vẫn bị phê phán là đã thoái hóa thành "công ty do nông dân sở hữu" thay vì một HTX ([The Conversation](#)).

6.4 Trần chi phí vận hành

Một liên hiệp phục vụ con người phải chứng minh phần lớn nguồn lực đến được với con người. Quỹ Gates là một chuẩn tham chiếu: tổ chức này đặt trần chi phí vận hành 1,25 tỷ USD trên ngân sách 9 tỷ USD năm 2026, tức khoảng 14% ([Fortune](#)). Hệ thống LHQ cho thấy cái giá của phân mảnh: sáng kiến cải cách UN80 phải xử lý 31 gói công việc liên quan đến 64 thực thể ([Lovguiden](#)).

Bản thiết kế đề xuất chi phí vận hành của tầng toàn cầu không vượt quá **15% tổng chi** khi kết thúc giai đoạn 2, và hướng tới **10%** khi đạt quy mô. Chi phí trên mỗi thành viên hoạt động được công bố hằng năm. Thiết kế cũng hạn chế số lượng thực thể pháp lý ở tầng toàn cầu để tránh lặp lại sự phân mảnh.

7. Pháp lý: cấu trúc lai giữa chủ thể sứ mệnh trung lập và các hội quốc gia

7.1 Không có hình thức pháp lý nào cho "công ty của toàn nhân loại"

Không có hình thức pháp lý sẵn có nào cho một tổ chức thuộc sở hữu của toàn nhân loại. Lập một tổ chức liên chính phủ bằng điều ước quốc tế cần các quốc gia ký kết, và bối cảnh hiện nay không thuận lợi. Tháng 1/2026, Mỹ tuyên bố rút khỏi 66 tổ chức quốc tế (PBS). Hình thức hợp tác xã xuyên quốc gia cũng gần như không được sử dụng: tính đến 11/2011 chỉ có 24 Hợp tác xã châu Âu (SCE), trong khi EU có khoảng 131.000 HTX (Eurofound). Vì vậy lộ trình khả thi là một **cấu trúc lai** nhiều lớp:

Lớp	Hình thức đề xuất	Chức năng
Chủ thể sứ mệnh	Hiệp hội phi lợi nhuận tại một khu vực tài phán trung lập, ví dụ hiệp hội (<i>Verein</i>) theo Bộ luật Dân sự Thụy Sĩ	Giữ hiến chương, bảy nguyên tắc, thương hiệu, sổ thành viên toàn cầu; công nhận hội; tổ chức bỏ phiếu toàn thể
Quỹ tín thác sứ mệnh và quỹ tài sản chung	Quỹ tín thác hoặc quỹ (<i>Stiftung</i>) tùy khu vực tài phán	Nắm quyền biểu quyết đối với doanh nghiệp; nắm tài sản chung và quỹ vĩnh viễn
Hội thành viên quốc gia hoặc cộng đồng	Hội, HTX hoặc liên hiệp HTX theo luật sở tại	Tổ chức thành viên, hoạt động và dịch vụ tại chỗ; đối tác của chính quyền
Doanh nghiệp vận hành	HTX, công ty có khóa tài sản hoặc công ty vì lợi ích công cộng	Sản xuất và kinh doanh theo từng ngành

7.2 Chủ thể sứ mệnh trung lập

Hiệp hội theo luật Thụy Sĩ được nhiều tổ chức toàn cầu sử dụng. Theo các Điều 60–79 Bộ luật Dân sự Thụy Sĩ, hiệp hội có thể thành lập chỉ bằng điều lệ, không cần đăng ký nếu không kinh doanh thương mại [CXM] (Fedlex – ZGB). IOC hoạt động theo hình thức này và được Hội đồng Liên bang Thụy Sĩ công nhận theo thỏa thuận năm 2000 (iPleaders). ICRC cũng là một hiệp hội tư nhân theo luật Thụy Sĩ [CXM] (ICRC). Luật Nhà nước chủ nhà năm 2007 của Thụy Sĩ cho phép trao quy chế ưu đãi cho một số tổ chức quốc tế [CXM] (Swiss FDFA).

Hình thức này có điểm yếu. Các bê bối của FIFA năm 2015 cho thấy hiệp hội Thụy Sĩ có cơ chế giám sát bên ngoài yếu [CXM]. Union vì vậy phải tự đặt ra các ràng buộc cao hơn mức luật yêu cầu: kiểm toán độc lập bắt buộc, công khai thông tin và có Thanh tra viên.

Có những phương án khác. Wyoming DUNA cho phép tổ chức phi lợi nhuận phi tập trung có ít nhất 100 thành viên (Wyoleg). Một số khu vực tài phán trung lập khác cũng có thể được cân nhắc. Tuy nhiên việc đặt chủ thể sứ mệnh ở một cường quốc có rủi ro về trung lập và đi lại. Ví dụ, Đại hội BIEN năm 2026 đã phải dời từ Mỹ sang Toronto vì điều kiện visa quốc tế (BIEN). Lựa chọn cuối cùng cần thẩm định pháp lý so sánh (chương 9).

7.3 Hội và HTX quốc gia tuân thủ luật sở tại

Ở mỗi nước, hội thành viên chọn hình thức phù hợp nhất với luật sở tại và với chức năng của mình: hội xã hội, HTX hay liên hiệp HTX. Phong trào HTX có lợi thế là đã được luật pháp gần như mọi nước thừa nhận và có chuẩn mực chung của ICA. Năm 2025 cũng cho thấy nhà nước sẵn sàng đóng vai trò hỗ trợ: Ấn Độ ban hành

Chính sách Hợp tác Quốc gia ([Drishti IAS](#)), và LHQ chọn 2025 là Năm Quốc tế HTX. Mô hình liên hiệp nhiều tầng như làng, huyện, bang của Amul và JA/Zen-Noh là cách đã được kiểm chứng để có hàng triệu thành viên mà vẫn giữ dân chủ ở cơ sở ([Zen-Noh](#)).

7.4 Lỗi Việt Nam theo Luật Hợp tác xã 2023

Union được khởi xướng tại Việt Nam, nên cần một lỗi pháp lý trong nước rõ ràng. Luật Hợp tác xã số 17/2023/QH15 có hiệu lực từ 1/7/2024 và điều chỉnh tổ hợp tác, HTX và liên hiệp HTX ([Thư viện Pháp luật](#)). Đến hết năm 2025, Việt Nam có hơn 36.000 HTX với khoảng 5,98 triệu thành viên, đóng góp khoảng 4,8% GDP. Tuy nhiên chỉ có 164 liên hiệp HTX với 1.057 HTX thành viên, nghĩa là tầng liên hiệp còn mỏng ([VnEconomy](#)).

Điều 30 của Luật đặt ra giới hạn quan trọng. Người nước ngoài cư trú hợp pháp từ 18 tuổi có thể là thành viên liên kết không góp vốn. Nhà đầu tư nước ngoài muốn là thành viên chính thức phải đáp ứng điều kiện về đầu tư, tiếp cận thị trường và quốc phòng – an ninh. Tổng số thành viên chính thức là nhà đầu tư nước ngoài hoặc tổ chức có vốn đầu tư nước ngoài phải **dưới 35%** tổng số thành viên chính thức [[CXM](#)] ([Hệ thống pháp luật – Chương 3; ACC Group](#)). Hệ quả thiết kế là một HTX Việt Nam **không thể làm vỏ pháp lý cho thành viên toàn cầu**. Lỗi Việt Nam vì vậy phục vụ thành viên tại Việt Nam, dưới dạng một liên hiệp HTX hoặc hội. Lỗi này có thể tham gia Liên minh HTX Việt Nam, một thành viên của ICA [[CXM](#)] (vca.org.vn). Thành viên ở các nước khác tham gia qua chủ thể sứ mệnh và hội ở nước họ.

Về chính sách, Nghị quyết 59-NQ/TW ngày 24/1/2025 về hội nhập quốc tế trong tình hình mới ủng hộ hội nhập sâu rộng, kể cả về khoa học, công nghệ và chuyển đổi số. Đồng thời nghị quyết nhấn mạnh yêu cầu giữ vững định hướng chính trị và bảo vệ Tổ quốc ([VnEconomy](#)). Union vì vậy nên tham vấn sớm với các cơ quan quản lý nhà nước có liên quan và minh bạch toàn bộ cấu trúc, đúng tinh thần "đồng hành, không thay thế" của nguyên tắc 4. Dữ liệu thành viên tại Việt Nam phải tuân thủ Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân 2025, có hiệu lực từ 1/1/2026 [[CXM](#)].

7.5 Tuân thủ xuyên biên giới

Ba lĩnh vực tuân thủ cần được thiết kế ngay từ đầu. **Thứ nhất là chứng khoán**, đã trình bày ở mục 6.3. **Thứ hai là cấm vận và chống rửa tiền**. Một tổ chức nhận thành viên và tiền từ mọi nước phải sàng lọc theo các danh sách cấm vận (ví dụ OFAC, EU, LHQ) và tuân thủ khuyến nghị của FATF [[CXM](#)] ([OFAC; FATF](#)). Điều này có nghĩa là ở một số vùng, Union chưa thể cung cấp dịch vụ tài chính dù vẫn mở tư cách thành viên. Đây là một căng thẳng thật với nguyên tắc 1 và cần được nói rõ với thành viên. **Thứ ba là dữ liệu**: thiết kế không dùng sinh trắc học (mục 3.2) giúp tránh nhóm dữ liệu nhạy cảm nhất, và dữ liệu thành viên được lưu theo yêu cầu nội địa hóa của từng nước khi luật nước đó đòi hỏi.

8. Vai trò và lộ trình chuyển giao của 9S Union

8.1 Hai bài học ngược chiều: Wikimedia 2024 và Patagonia 2022

Wikimedia cho thấy một quá trình chuyển giao có thể đổ vỡ ngay ở bước cuối. Từ năm 2004, cộng đồng đã bầu được hai ghế trong hội đồng của Quỹ ([Meta-Wiki](#)). Hai mươi năm sau, Hiến chương Phong trào được 73,30% cá nhân (1.710/2.333) và 83,78% tổ chức liên kết (93/111) bỏ phiếu ủng hộ. Dù vậy, ngày 8/7/2024 Hội đồng của Quỹ quyết định không phê chuẩn, và vì Hiến chương cần đủ ba đa số nên nó không có hiệu lực ([Meta-Wiki](#)). Bài học là: **nếu pháp nhân trung tâm vẫn giữ quyền phê chuẩn cuối cùng, cộng đồng ủng hộ áp đảo đến đâu cũng không đủ để chuyển giao.**

Patagonia cho thấy một hạn chế khác. Công cụ tách quyền biểu quyết khỏi quyền lợi kinh tế khóa được sứ mệnh rất hiệu quả. Nhưng quyền định hướng quỹ tín thác vẫn nằm trong tay gia đình sáng lập, nên đó là bảo vệ sứ mệnh chứ chưa phải chuyển giao cho cộng đồng.

Các tiền lệ thành công đều có chung một đặc điểm: tài sản và quyền lực được chuyển hẳn sang một thực thể mà người khởi xướng không kiểm soát. Chính phủ Mỹ chuyển giao giám sát chức năng IANA cho cộng đồng đa bên toàn cầu năm 2016 [[CXM](#)] ([ICANN](#)). Mozilla chuyển từ doanh nghiệp sang quỹ phi lợi nhuận năm 2003 [[CXM](#)] ([Mozilla](#)). Ngược lại, trường hợp Grameen Bank năm 2011 cho thấy một tổ chức gắn quá chặt với một cá nhân có thể trở thành mục tiêu chính trị [[CXM](#)] ([BBC](#)).

8.2 Bốn giai đoạn chuyển giao với mốc thời gian cứng

Lộ trình dưới đây là đề xuất khung. TL05 sẽ chi tiết hóa thành kế hoạch triển khai. Các giai đoạn chuyển giao này tương ứng với giai đoạn 0–2 của lộ trình trong TL05 (Khởi xướng: quý 4/2026 – hết 2027; Thí điểm: 2028–2029; Liên minh tiên phong: 2030–2032), trong đó giai đoạn 3 "Hoàn tất chuyển giao" là điểm kết thúc của giai đoạn 2 trong TL05. Thời hạn của mỗi giai đoạn là **trần cứng**: các mốc về số thành viên có thể đẩy nhanh việc chuyển giao, nhưng không mốc nào được dùng làm lý do để kéo dài.

Giai đoạn	Thời hạn đề xuất	9S Union giữ	Thành viên nhận	Điều kiện hoàn thành
0. Khởi xướng	Từ quý 4/2026 đến hết 2027	Đa số ghế trong hội đồng lâm thời của chủ thể sứ mệnh; tài trợ nghiên cứu	Tham vấn công khai về hiến chương; ghế quan sát của đại diện thành viên đầu tiên	Hiến chương có điều khoản chuyển giao được thông qua; chủ thể sứ mệnh được thành lập; lộ trình được công bố; kiểm toán độc lập lần đầu
1. Thí điểm	2028–2029	Tối đa một nửa số ghế Hội đồng Điều hành; không có phủ quyết đối với điều khoản chuyển giao	Ít nhất một phần ba số ghế do thành viên bầu; Hội đồng Công dân lần đầu được bốc thăm; công nhận các hội đầu tiên (Việt Nam và một số nước thí điểm)	Bỏ phiếu toàn thể đầu tiên; chỉ số thành viên hoạt động được công bố; tỷ trọng tài trợ của 9S Union giảm
2. Liên minh tiên phong	2030–2031	Tối đa một phần năm số ghế; không có phủ quyết nào	Đa số ghế do thành viên bầu và do bốc thăm; Hội nghị các Hội vận hành	Thương hiệu, tên miền, mã nguồn và sổ thành viên đã chuyển sang chủ thể sứ mệnh; tuân thủ trần phụ thuộc tài chính

Giai đoạn	Thời hạn đề xuất	9S Union giữ	Thành viên nhận	Điều kiện hoàn thành
3. Hoàn tất chuyển giao	Hoàn tất chậm nhất 31/12/2032	Không ghế có quyền biểu quyết, không quyền đặc biệt	Toàn quyền quản trị	9S Union trở thành một đối tác T2 bình thường; báo cáo chuyển giao được kiểm toán độc lập

8.3 Cơ chế ràng buộc để chuyển giao không thể bị đảo ngược

Lời hứa chuyển giao chỉ có giá trị khi chính người hứa không thể rút lại. Bản thiết kế đề xuất sáu cơ chế ràng buộc.

Thứ nhất, **điều khoản hoàng hôn tự động**: ghế và quyền của 9S Union tự chấm dứt theo lịch, không cần bất kỳ cơ quan nào phê chuẩn thêm. Điều này tránh được tình huống Wikimedia. Thứ hai, **điều khoản được bảo vệ**: điều khoản chuyển giao và khóa tài sản không thể bị sửa bằng phiếu của 9S Union hay của bất kỳ nhóm thiểu số nào. Đây là bài học từ chỉ trích rằng quyền của LTBT tại Anthropic có thể bị siêu đa số cổ đông sửa đổi. Thứ ba, **thỏa thuận chuyển giao ký trước**, có một bên thứ ba độc lập (đơn vị kiểm toán hoặc ủy thác viên) giám sát và có quyền công bố vi phạm. Thứ tư, **chuyển tài sản sớm**: thương hiệu, tài sản trí tuệ và sổ thành viên được đăng ký dưới tên chủ thể sứ mệnh ngay từ giai đoạn 0–2, không đợi đến cuối. Thứ năm, **không phụ thuộc cá nhân**: không có "ghế nhà sáng lập" vĩnh viễn, và không chức danh nào gắn với một người cụ thể. Wikimedia từng có "ghế nhà sáng lập", còn Hướng đạo bỏ danh hiệu "Chief Scout of the World" sau khi Baden-Powell qua đời [CXM] (Wikipedia). Thứ sáu, **neo vào văn bản đa bên**: về dài hạn, Union nên tìm một văn kiện được cả nhà nước lẫn cộng đồng thừa nhận, chẳng hạn một nghị quyết đa bên hoặc quy chế tham vấn, giống vai trò của Công ước Geneva với Chữ thập đỏ và của văn kiện WSIS+20 với IGF.

9. Câu hỏi mở cần nghiên cứu và thử nghiệm

Bản thiết kế trên là một tập giả thuyết. Bảng dưới đây liệt kê các câu hỏi chưa có câu trả lời, lý do mỗi câu hỏi quan trọng và cách thử nghiệm đề xuất. Mỗi câu hỏi nên được trả lời bằng thí điểm có đo lường trước khi mở rộng (xem TL05).

Câu hỏi	Vì sao quan trọng	Cách thử nghiệm đề xuất
Mỗi loại quyền cần mức đảm bảo danh tính nào là đủ?	Mức quá thấp dẫn đến gian lận; mức quá cao loại trừ người không có giấy tờ	Thí điểm ba mức tại hai hoặc ba nước; đo tỷ lệ trùng lặp phát hiện được và tỷ lệ người bị loại trừ
Làm sao chống trùng lặp xuyên biên giới mà không tạo cơ sở dữ liệu tập trung?	Một người có ID ở hai nước có thể có hai tư cách	Thử nghiệm kỹ thuật bằng chứng không tiết lộ với hai hệ thống DPI, cùng đối tác kỹ thuật
Tuổi bắt đầu biểu quyết, và quyền của trẻ được đại diện ra sao?	Cân bằng giữa nguyên tắc 2 và nguyên tắc 7	Hội đồng Công dân thảo luận chuyên đề; bỏ phiếu toàn thể
Ngưỡng đa số kép và công thức phiếu lũy thoái nào cân bằng được nước đồng dân với cộng đồng nhỏ?	Rủi ro bị cho là không công bằng từ cả hai phía	Mô phỏng trên dữ liệu thành viên thí điểm; tham vấn các hội
Thảo luận có AI hỗ trợ có được thành viên coi là chính danh không? Thiên lệch của mô hình được kiểm soát thế nào?	AI có thể bị thao túng hoặc thiên lệch	Thử nghiệm đối chứng giữa có và không có AI hòa giải; kiểm toán thiên lệch độc lập; khảo sát mức độ tin cậy
Phân phối nên là tiền mặt bình đẳng hay dịch vụ theo nhu cầu, và theo tỷ lệ nào?	Đây là lựa chọn giá trị cốt lõi theo nguyên tắc 1 và 5	Thí điểm hai phương án tại các hội khác nhau; đo tác động bằng phương pháp đánh giá ngẫu nhiên
Làm sao công bằng giữa thành viên sớm và thành viên gia nhập muộn?	Thành viên hiện hữu có thể muốn hạn chế mở rộng để bảo vệ quyền lợi, như Stocksy từng đóng băng tăng trưởng (Selling Stock)	Ghi rõ trong hiến chương rằng phần sở hữu là ngang nhau và không tích lũy theo thâm niên; theo dõi phản ứng của thành viên
Đặt chủ thể sứ mệnh ở khu vực tài phán nào là trung lập và bền vững nhất?	Ảnh hưởng đến khả năng được chấp nhận, đi lại và cấm vận	Thẩm định pháp lý so sánh ba đến bốn khu vực tài phán
Phần sở hữu không chuyển nhượng có bị coi là chứng khoán ở các nước mục tiêu không?	Rủi ro pháp lý lớn nhất khi mở rộng	Xin ý kiến pháp lý hoặc văn bản không phản đối (<i>no-action</i>) tại các nước thí điểm
Union hoạt động thế nào ở nơi bị cấm vận hoặc nơi pháp luật hạn chế hoạt động xã hội?	Căng thẳng giữa nguyên tắc 1 và yêu cầu tuân thủ	Xây dựng chính sách "thành viên có, dịch vụ tài chính chưa"; tham vấn chuyên gia
Con đường nào giúp Union nắm được phần vốn AI đáng kể?	Đây là điều kiện để phân phối có ý nghĩa nếu AI thay thế nhiều lao động	Vận động các cam kết thí điểm; nghiên cứu khả thi về HTX năng lực tính toán và dữ liệu
Các cộng đồng văn hóa và tôn giáo muốn tham gia ở mức nào?	Tầng T3 cần vai trò thực chất nhưng không được phá vỡ trung lập	Đối thoại liên tôn giáo và liên văn hóa; thí điểm thỏa thuận đồng hành
Chỉ số "thành viên hoạt động" có phản ánh đúng sự tham gia thực chất không?	Chỉ số sai dẫn đến tự lừa mình	Kiểm định chỉ số bằng khảo sát độc lập; công bố phương pháp tính

Bản thiết kế này sẽ được cập nhật sau mỗi vòng thí điểm. Phần cố định duy nhất là nguyên lý đã nêu trong TL01: **mỗi con người là một thành viên, và Union thuộc về chính các thành viên**. Mọi thể chế, quy tắc và con số khác trong tài liệu này đều là công cụ phục vụ nguyên lý đó và có thể được thay đổi khi bằng chứng cho thấy có cách tốt hơn.

Phụ lục. Chữ viết tắt

Viết tắt	Ý nghĩa
AGI	Trí tuệ nhân tạo tổng quát
AIIB	Ngân hàng Đầu tư Cơ sở hạ tầng châu Á
AML/KYC	Phòng chống rửa tiền / Định danh khách hàng
BIEN	Mạng lưới Thu nhập Cơ bản Toàn cầu
DAO	Tổ chức tự trị phi tập trung
DPI	Hạ tầng số công
DUNA	Hiệp hội phi lợi nhuận phi tập trung không đăng ký pháp nhân (Wyoming, Hoa Kỳ)
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
GPFG	Quỹ Hưu trí Chính phủ Toàn cầu của Na Uy
HTX	Hợp tác xã
ICA	Liên minh Hợp tác xã Quốc tế
IFRC	Liên đoàn Quốc tế các Hội Chữ thập đỏ và Trăng lưỡi liềm đỏ
IGF	Diễn đàn Quản trị Internet (LHQ)
IMF	Quỹ Tiền tệ Quốc tế
IOC	Ủy ban Olympic Quốc tế
LHQ	Liên Hợp Quốc
ODA	Hỗ trợ phát triển chính thức
SDG	Các Mục tiêu Phát triển Bền vững của LHQ
SSP	Các lộ trình kinh tế – xã hội chung (khung kịch bản của IPCC)
UBI	Thu nhập cơ bản phổ quát
VCA	Liên minh Hợp tác xã Việt Nam
WBG	Nhóm Ngân hàng Thế giới
WOSM	Tổ chức Phong trào Hướng đạo Thế giới
WOCCU	Hội đồng Liên hiệp Tín dụng Thế giới